

„Környezetismeret-környezetvédelem” országos csapatverseny

3. évfolyam

A döntőre való felkészüléshez ajánlott anyag

	<p>Franciaperje Évelő növény. Szára 50-150 cm magas. Réteken, legelőkön, néha tölgyesekben nő. Az üde vagy közepesen száraz, tápanyagban gazdag talajt kedveli. Virágzási ideje június-július között van. A pászitfűvek családjába tartozik. Bojtos gyökérzetű szálfű. Zölden kesernyés ízű. A tiprást, rágást nem tűri, a kaszálást jól bírja.</p>
	<p>Réti ecsetpázsit 30-40 cm magas, bokros növekedésű, évelő díszfű. Napos fekvést, tápanyagban gazdag termőhelyet kedvel. Nyár elejétől virágzik. Nedves, üde hegyi réteken, magas sásosokban és ligetekben nő. Virágzási ideje májustól július végéig tart.</p>
	<p>Réti here Évelő növény. Szára 15-30, néha 70 cm magas. Virágai kellemes illatúak. Réteken, legelőkön, szántókon, világos erdőkben tápanyagban gazdag talajokon nő. Virágzási ideje májustól szeptember végéig tart. Főleg takarmánynövénynek termesztik. Régen fontos gyógynövényként is számon tartották vértisztító és köhögéscsillapító hatása miatt. Fekélyek borogatására is használták.</p>
	<p>Mezei katáng Más néven katángkóró vagy egyszerűen katáng. Parlagon hagyott területeken és utak mentén elterjedt. Lágyszárú, évelő növény. Az 1 méter magasságot is elérheti. Júniustól novemberig virágzik. Gyógyhatása: serkenti az étvágyat és elősegíti az epetermelést. A gyomorfekély kezelésében is jótékony hatású. Kiváló a máj- és veseméregtelenítő hatása.</p>

Pipacs

Vadmáknak is nevezik. Népies nevei: pipacsmák, бүдös mák, czúczik, lúdmák, pitypalatyvirág, veresmák.

30-80 cm magas, egyéves növény.

Szántók szélén, tarlókon, parlagokon közönséges gyom. A búzatáblák szélén a mezei szarkalákkal és a búzavirággal együtt ma is tömegesen terem. Magját sütemények és saláták ízesítésére, salátaolaj készítésére használják. Leveleit nyersen vagy főzve fogyasztják, de csak a virágbimbók kifejlődése előtt. Virágszirmait vörös ételfesték készítésére, szirupkészítésre használják. Régen bort is színezték vele.

A pipacsvirág jó köhögéscsillapító és enyhe nyugtató hatású, teáját toroköblítésre és alvászavarok ellen használják.

Búzavirág

Egyéves gyomnövény. Egyéb nevei: dődike, égi virág, gabonavirág, kék búzavirág, kékvirág, sukollat, vadpézsmá, vetési csükküllő, imolya, kék konkoly.

Különösen a búza- és rozsvetésekben fordul elő.

A növény kék virágait gyűjtik, amely annál értékesebb, minél jobban megőrzi eredeti színét. A szíromleveleket napfényen nem szabad szárítani, mert a virágok elvesztik eredeti kék színüket, kifakulnak.

Forrázatát külsőleg szemgyulladás borogatására, toroköblögetésre használják.

Mezei zsálya

Népies nevei: foszló virág, lóbárzsing, réti-, vad-, skarlát-zsálya.

Évelő növény. Virágai sötétkékek vagy ibolyakékek, ritkán rózsaszínűek vagy teljesen fehérek.

Száraz rétek, füves lejtők, legelők, mezsgyék, cserjések lakója. A laza, meszet is tartalmazó talajokat kedveli. Az időszakos szárazságot is jól elviseli. Melegkedvelő.

Virágzási ideje májustól júliusig, esetleg augusztusig tart.

	<p>Parlagi pipitér Ősszel és tavasszal virágzó gyomnövény. A könnyebb, homokos, mészben szegény agyagos talajt kedveli. Gabonafélékben, repcében, ritkán korai cukorrépában fordul elő.</p>
	<p>Mezei cickafark Élő növény. Szárának magassága 30-70 cm között változik. Régebben hívták ezerlevelűfűnek. A virágok színe fehér vagy rózsaszínű lehet, tavasz végétől ősziig nyílik. Száraz réteken, legelőkön, szikeseken, nyílt területeken, parkokban gyakori.</p>
	<p>Szőrös disznóparéj Általában 10-90 cm magasságú, de egyes különlegesen nagy példányok elérhetik a 150 cm-es magasságot. A növényt a világban több helyütt fogyasztják. Levelei C-vitaminban, A-vitaminban, kalciumban, foszforban, vasban, a magok fehérjében gazdagok.</p>
	<p>Vérehulló fecskefű Élő gyom-, de egyben gyógynövény is. Jellemző rá, hogy bárhol megsértve narancssárga színű tejnedvet ereszt. Erdők szélén, akácosokban, parlagon, utak és kerítések mentén, szemetes, törmelékes helyeken, kertekben, lakások körül fordul elő. Erős hatású gyógynövény, nem megfelelő használata mérgezést okozhat. Sárga színű tejnedvét használták a népi orvoslásban: külsőleg szemölcs és tyúkszem eltüntetésére, belsőleg máj- és epehólyag-betegségek gyógyításakor. Nem megfelelő, vagy orvosi rendelvény nélküli használatkor a növény bármely része okozhat mérgezést, leginkább a tejnedve.</p>

Parlagfű

20-150 cm magas, igénytelen növény.
Pollenje nagyon agresszív, szénanátha, kötőhártya-gyulladás, ritkábban előforduló asztmás roham mellett egyre gyakrabban okoz bőrgyulladást, kiütést.

Csalán

A legismertebb gyom- és gyógynövény.
Üde, nedves erdőket, vágásokat, mocsarakat kedvel. Ideális talaj számára az ültetett akác.
A teljes növényen megtalálható csalánszőrök érintése fájdalmas, égető, viszkető érzést okoz, apró kiütésekkel.

Levele, hajtása értékes vitaminokat és ásványi anyagokat tartalmaz. Teája vértisztító hatású. Valamikor a csalánleves a szegény falusi emberek étele volt. Reumás testrészeit is a csípős csalánlevelekkel csapkodták. Ez volt a „csalánozás”.

Kamilla

Más néven orvosi székfű. Nagyon régóta ismert gyógynövény, már az ókori rómaiak és görögök is alkalmazták gyógyító céllal.

Virágát jó eredménnyel használják a gyomor- és bélnyárcsőgyulladás esetén.

Teája nyugtató, görcsoldó, szélhajtó, gyomorerősítő és emésztést serkentő hatású. Meghűlés esetén izzasztó, toroköblítő tea alkotójaként jó hatású. Külsőleg szemborogató, fogínyerősítő, sebgyógyulást elősegítő hatású.

Egyéves, de gyakran ősszel kelő, áttelelő növény. Április második felétől június elejéig virágzik. Fényt és meleget kedvelő növény.

Gyermekláncfű

Más néven pongyola pitypang, népies nevén cserbóka. Gyakran nevezik egyszerűen csak pitypangnak is.

Füves területeken, főleg a kertekben, szántókon jelenik meg. Levele és virágszára elszakítva fehér, kesernyés ízű tejnedvet ereszt.

Repülőszőrös magja a gyerekek kedvelt játéka.

Virágzás előtti fiatal leveleiből salátát vagy főzeléket készítenek. Gyökerét nyersen vagy vajon párolva, vagy gyors szárítással, durvára őrölve kávépótlóként használták. Levelével és gyökerével több száz éve kezelik a máj, epehólyag, vese megbetegedéseit és az ízületi problémákat.

A belőle készített tea vízhajtó hatású és a tavaszi méregtelenítő kúrák fontos alkotóeleme. Hatásos a bőrproblémák ellen, csökkenti a vér koleszterinszintjét, étvágyfokozó, epehajtó, hashajtó.

Fehér fűz

Könnyen felismerhető földig lehajló vesszőiről, hosszúkas világoszöld leveleiről.

Virágzata a barka.

Lombhullató fa. Kérgét a gyógyszeripar alapanyagként használja. Lázcsillapító és idegnyugtató gyógyszer készül belőle. Vesszőjéből kerítéseket fonnak, kosarakat készítenek.

Fekete nyár

Árterek és vizek környékén élő nagy termetű lombhullató fa. 30-40 m magasra is megnőhet. Levelei 5-10 cm hosszúak, szélük fűrészfogas. A levelek mozgása a szél hatására érdekes zizegő, susogó hangot ad.

Virágzata barka.

Régen a fájából használati tárgyakat készítettek: teknőt, fapapucsot, fakanalat. Ma gyümölcsösládák, rönkbútorok készülnek belőle. Rügye, levele, hajtása gyógyító (gyulladáscsökkentő, fertőtlenítő) hatású.

Enyves éger

Láperdők, folyó- és patakpartok gyakori fája. A magas talajvíz jelzőnövénye. 20 m magasra is megnőhet.

Kérge barnásszürke, az idősebb fáknek repedezett.

A fák fiatal hajtásai ragadósak.

Levelei ovális alakúak.

Sárgás, lecsüngő barkavirágzatát márciusban láthatjuk.

Apró, sötétbarna tobozhoz hasonló termése októberben jelenik meg.

Fájából régen hidakat építettek és vályúkat készítettek, mert jól ellenáll a víznek. Ma bútorokat, dísz tárgyakat készítenek belőle. Kérgét a kelmefestők és a szűcsök fekete, szürke színezésre használták. A leveleiből készült főzet jó a fáradt, megdagadt végtagok borogatására.

Közönséges nyír

A nedves területeket kedveli. A fiatal fákat fehér kérgükről könnyen felismerhetjük.

Levele háromszög alakú, csúcsa hegyes, széle fűrész.

Fája rugalmas, jól megmunkálható, hajlítható. Szerszámnyelek, szán- és sítalpak készülnek belőle.

A nyírfafa nedve, a nyírvíz gyógyító hatása miatt évszázadok óta fontos itala az embereknek. Üdítő hatású, véd a betegségektől. A nyírfacukor egészséges édesítőszer.

Gyékény

A nádas, mocsaras területeken gyakori. 1-2 méter magas növény. Levelei hosszúak, keskenyek. Szára szívacsos, erős, ellenáll a viharos szélnek, hullámverésnek. Virágzata a „buzogány”. Leveleiből szőnyeget, kosarat, kalapot, papucsot, lábtörlőt fonnak. Szerteágazó gyökérzetével jól kapaszkodik az iszapba.

Nád

Ahol sekélyebb a víz, a gyékényt felváltja a nád. A nád a legnagyobb méretű fűfélének. 1-4 méter magasra is megnőhet. Szára üreges, erős, ellenáll a viharos szélnek, hullámverésnek. Virágzata nagy, barna, bugavirágzatnak nevezik.

A növényt ma is feldolgozza a papír- és építőipar. Télen, amikor a jég vastagsága megfelelő, elkezdődhet a nád aratása. Ma már gépekkel végzik. A legtöbbet hazánkban a Balatonnál és a Velencei-tónál aratják. A náddal fedett házak télen melegek, nyáron kellemesen hűvösek.

Mocsári gólyahír

15-60 cm magas, évelő növény.

Sziromlevelei nincsenek, mert a sziromlevélnek látszó sárga virágtakaró levelek tulajdonképpen színes csészelevelek.

Április-májusban virágzik.

Mocsár- és lápréteken, liget- és láperdőkben, patakok, vízfolyások mentén, nedves, magas talajvízű helyeken él.

Kereklevelű harmatfű

A nedves területet kedveli: mocsarakat, lápokat.

5-15 cm magas, évelő növény. Levelei ragadós anyagot választanak ki.

A növény télen védőburkot növeszt, hogy túlélje a hideget. Ez földhöz közeli, szorosan összepöndörödött levelekből áll.

Húsevő növény. Rovarokkal táplálkozik, melyeket élénkörös színe és a levelein csillogó, cukortartalmú ragadós anyag vonz oda.

Magyarországon védett.

Zergeboglár

Élőhelye: láprétek, mocsarak menti kaszálók. Virágai illatosak. A legeltetéssel járó taposás, a talajvízszint csökkenése, az emberi gyűjtőszennedély miatt erősen megfogyatkozott. Védett növény.

Május-júniusban virágzik.

	<p>Sövényszulák</p> <p>Ligetek, nádasok ősszel is virító növénye a felfutó sövényszulák. Szára nádra, fűzfára csavarodik. Levelei háromszöghöz hasonlóak. Virágai fehérek vagy rózsaszínűek, tölcsér alakúak. Borús időben és esőben összecukódnak, ha kisüt a nap, ismét kinyílnak.</p>
	<p>Békalencse</p> <p>Sokszor szőnyegként borítja a víz felszínét. Lebeg a vízben. Kis gyökérszála ereszkedik a vízbe. A vízimadarak kedvenc csemegéje.</p>
	<p>Sulyom</p> <p>Holtágak növénye. Amikor beérik, termése a víz aljára süllyed vagy a víz messzire elviszi. Védett növény.</p> <p>Egyéves vízivő. Kezdetben az iszapban gyökerezik, majd levélrózsájának kifejlődése után úszó hínárrá válik.</p> <p>Termése keményítőben gazdag.</p>
	<p>Füzéres süllőhínár</p> <p>Népies nevei: süllőfű, tókefe, vízi kapor, tóborosta. Széles körben elterjedt, enyhén sötétű növény. Szára 3-4 mm vastag. Kb. 1 méter hosszú. Álló- és lassan folyó vizek gyakori növénye.</p>
	<p>Sárga vízitök</p> <p>Levelei a víz felszínén úsznak. Erős illatú virágai betöltik a környezetüket. Az aljzatban gyökerezik. Virágai júniustól szeptemberig láthatók.</p> <p>Síkvidéki álló- vagy lassan folyó, tápanyagban gazdag, iszapos talajú vizek lakója.</p>

Fehér tündérrózsa

Fényeszöld levelei a víz színén úsznak. Virágai megporzástól függően 3-5 napig nyílnak, majd elhervadva a víz alá buknak, s helyükbe újak fejlődnek.

Évelő növény.

A tápanyagban gazdag, iszapos talajú álló- vagy lassan folyó vizek lakója. A vízmélység 3 méter is lehet.

Virágzási ideje június-szeptember között van.

Orvosi kálmos

Gyógy- és fűszernövény. Népi neve: kígyófű, büdössás.

Tavakban, állóvizek partján, mocsaras helyeken él. Évelő vízinövény.

Kard alakú levelei vannak, 1 m magasra is megnőhet. Hatóanyaga a gyöktörzsében van, amelyet frissen vagy porrá őrölve használnak.

Étvágyjavító, gyomorerősítő, vértisztító hatású.

Reuma elleni gyógykenőcsöt is készítenek belőle.

Az illóolaját ételek, italok ízesítésére használják.

Nálunk védett, csak gyógyászati célra alkalmazható.

Fodormenta

Vízpartokon, nedves réteken él. Hasonlít a csalánhoz. Hatóanyaga a leveleiben található, Teája emésztést elősegítő, görcsoldó hatású.

Meghűlés esetén csillapítja a köhögést.

Édességek, rágógumik, fogkrémek ízesítésére használják. Ma termesztik konyhakertekben is.

Galagonya

Népies neve: Isten gyümölcse, fehér tövis.

Legelőkön, erdőszéleken élő tövises cserje. Akár 3 méterre is megnőhet. Évszázadok óta a legelők, telkek köré ültetik, birtokhatárokat jelöl.

Apró, fehér virágai vannak. Termése élénkpiros bogyó.

Levele, virága, termése gyógyít. A szív

gyógynövénye. Virágos leveles hajtásaiból

gyógytea készül. Termése októberben

szüretelhető, lekvár is készül belőle.

Szeder

A mezőknek, ligeteknek ősidők óta ismert gyümölcsstermő vadnövénye. Kúszónövény, 2-3 méter magasra nő, szára elfásodik. Virágai halványlilák. Nyár közepén terem. Termése először piros, érett állapotban fekete színű. Segíti az emésztést, az ízületi gyulladást is gyógyítja. Termése nyersen fogyasztva is nagyon jóízű. Mártás, dzsem, lekvár is készíthető belőle.

Mezei tücsök

A napos legelők, száraz rétek lakója. Jellegzetes, nagy feje és csillogó fekete színe van. Testhossza 23-28 mm. Csápjai hosszúak és vékonyak. Hátsó pár szárnya kicsi, ezért nem tud repülni. A hallószervei az elülső lábain vannak. A tücsökzenét az elülső szárnyak összedörzsölésével a hím adja. Rovarokkal, növényi részekkel táplálkozik. Talajlakó, napközben földbe ásott lyukakban bújlik meg. A nőstény közel 300 petéjét a talajba rakja. A 2-3 hét múlva kikelt lárvák növényekkel táplálkoznak, és a telet a saját maguk készítette otthonukban töltik. Tavasszal alakulnak át kifejlett rovarrá. A tücsök szorgalmas állat. Mindig rendben tartja és meg is védi a háza táját.

Zöld lombszöcske

Szép fűzöld színével szinte belesimul a környezetébe. A mezőn a magasabb gyomnövényeken, bokrokon, fákon tanyázik. Júniustól az ősz közepéig láthatjuk. Testhossza 3-4 cm. Hosszú, vékony csápjai és erős ugrólábai vannak. Hallószerve a mellső lábán található. A hím első szárnytöveivel összedörzsölésével ciripel. Tud repülni. Párzási időben a nőstények keresik fel a hímeket, akik hangos ciripeléssel csalogatják őket. A nőstény a talajba vagy kéregpedésekbe közel 100 petét rak. A szöcskék csak a következő évben kelnek ki. Ragadozók, kisebb rovarokkal és rovarlárvákkal táplálkoznak. Szívesen fogyasztanak gyümölcsöt is. A kifejlett rovarok hat hónapig élnek.

Kis rókalépe

Az első tavaszi lepkénk, már márciusban láthatjuk. Teste 25 mm hosszú. Alapszíne vöröses narancssárga, fekete és sárga foltokkal. Szárnyát kék foltok szegélyezik. Élőhelye a mező, a kert, a park, az erdei tisztás.

Nappali lepke. A virágok nektárjával táplálkozik, de gyümölcsökön is látható. Szaporodása érdekes, mert a csalánlevelekre rakja petéit. A kikelt hernyók egy csoportban maradnak, csalánlevéllel táplálkoznak.

Védettek.

Óriás szitakötő

Kedvelt élőhelyei a sík vidékeken lévő tavak, tócsák. Júniustól augusztus végéig láthatjuk. A szitakötők jelzik a vizek tisztaságát, ugyanis kerülnek a szennyezett vizeket.

A kifejlett szitakötő hossza 6-8 cm. Két pár hosszú, keskeny hártyás szárnya van.

Az egyik legügyesebben repülő rovar. Röptében nemcsak fel-le, hanem előre és hátra is képes haladni. Egy másodperc alatt több mint 15 métert is megtesz.

Ragadozó. Repülő rovarokkal táplálkozik. Zsákmányára a levegőből csap le, amelyet 2 méteres távolságból fedez fel.

A nőstény víznövényekre rakja petéit. A lárvák 2-3 hét múlva kelnek ki, és a vízben fejlődnek. Falánk ragadozók, vízibolhát, ebihalat, apróbb halakat esznek. A lárvák fejlődése 1-4 év is lehet. A kifejlett szitakötő mindössze 4 hónapig él.

Dalos szúnyog

Nőstényei vérszívók. Csak a nőstény szúnyogok csípnek.

4-6 milliméter hosszú kétszárnyú rovar. Teste sötétbarna, világosbarna, sárga és fehéres pikkelyekkel sűrűn borított.

Lárvái kis állóvizekben, pl. esővizes hordókban, tócsákban fejlődnek.

Általában madarak vérével táplálkozik, de egyik alfaja az ember és más emlősök vérével táplálkozik.

Tavi molnárpóloska

A víz felszínén futkosó rovar. Hossza 1 cm. Nyugodt vagy állóvizeken, pl. tavakon, lassan folyó folyókon él.

Teste hosszú, keskeny, sötétkék, illetve sötétbarna. Testének alsó részén víztaszító szőröcskék nőnek. Általában csak az ősszel világra jött, második generáció példányainak van szárnyuk.

Társas lény.

Tápláléka rovarokból áll.

Évente két generáció jön létre, az egyik tavasszal, a másik nyáron. A nőtény 20 petét rak a part menti növényekre. A kifejlődéshez 1 hónap szükséges.

Közönséges keringőbogár

Kisebb állóvizek nyílt felületű részein, patakok csendesebb, árnyas szakaszain országszerte megtalálható.

Testének felülete csillogó fekete. Teste alul részben világosabb, lábai sárgák. Elülső pár lába hosszú, a két hátsó pár láb sokkal rövidebb, ezekkel úszik a víz felszínén. Szeme két részből áll, a felső résszel a víz felett, az alsó résszel a víz alatt lát.

Álló- és folyóvizek, gyér növényzetű árkok és szabad vízfelülettel rendelkező tavacsok lakója.

Társas természetű. Napközben táplálékot keres, éjszaka új vizekre repül.

Seregély

Zajos csapatai a mezőn, a nádasokban, a szőlőskertekben és a városokban egyaránt feltűnnek. A fekete rigónál kisebb termetű madár. Tollazata feketés árnyalatú, az idősebb madaraké fémesen csillogó. Csőre aranysárga, lába vörösesbarna. Testhossza 20 cm. Szárnyfesztávolsága 37-42 cm. Tömege 60-90 g. Nagyszerűen utánozza más madarak hangját. Minden élethelyzethez jól alkalmazkodó, ravasz madár.

Fészkelőhelye: a mezőket szegélyező erdősávok, fasorok, facsoportok, városok környékén az épületek rései. Mindig kész odút foglal el, ezeket kibéleli madártollal, fűvel.

3-7 halványkék tojását áprilisban rakja. A kotlás ideje 13 napig tart. Nappal a hím is felváltja párját.

	<p>A fiókák kikeléskor vakok és csupaszok, 20 napig maradnak a fészekben. A szülők szorgosan hordják nekik a táplálékot: mezei tücsköt, sáskát, hernyót, bogarat. Sok cserebogártól mentik meg a növényeket. Gyakran rászállnak a mezőn legelő állatokra, és megszabadítják őket a rovaroktól. Nyár végén és ősszel szívesen fogyasztják a növények bogyóit, a szőlőt, a gyümölcsöket. Ilyenkor a kertekben és a gyümölcsösökben madárhálóval és zajkeltéssel védekeznek ellenük. Vonuló madarak, de előfordul, hogy itthon telelnek.</p> <p>Nem védettek.</p>
	<p>Mezei pacsirta</p> <p>Veréb nagyságú madár. Barnás rejtőszínével szinte beleolvad a környezetébe.</p> <p>Testhossza 18-22 cm, szárnyfeszítávolsága 30 cm. Testtömege 30-50 g. A talajon nem ugrál, hanem lépked.</p> <p>Csodálatosan énekel. Hangját februártól októberig hallhatjuk. Röptében is énekel.</p> <p>Fészket a talaj mélyedéseibe, állatnyomokba, repedésekbe építi. Kikaparja a földet és fűvel béleli.</p> <p>Rovarokkal, rovarlárvákkal, hernyókkal táplálkozik.</p> <p>3-5 sárgásbarnára pettyezett tojást rak. Csak a tojó kotlik. A fiókákat mindkét szülő gondozza, amelyek már 3 hetesen repülnek.</p> <p>Vonuló madár. Szeptember táján csapatokba verődnek, és novemberben vonulnak. Ha enyhe a tél, előfordul olyan csapat is, amelyik itthon telel.</p> <p>Védett madarak.</p>
	<p>Tőkés réce</p> <p>A tőkés réce (vadkacsa) a leggyakoribb récefaj. A házi kacsa őse.</p> <p>A hím (gácsér) szeptembertől májusig színes tollazatot visel, de ősszel szürkésbarnát ölt, mint a tojó. Testhossza 50-60 cm, szárnyfeszítávolsága 80-90 cm, testtömege 75-150 dkg. A tojó kisebb, mint a hím. Jól repül és úszik, hiszen a nap nagy részét a vízben tölti.</p> <p>Lábujjai között úszóhártya feszül. Úszómadár. A szárazföldön úgy totyog, mint a házi kacsa.</p> <p>Férgekkel, csigákkal, apró víziállatokkal és növényi részekkel táplálkozik. Csőre úgy működik, mint egy szűrő. Amikor a víz alatt az iszapban</p>

	<p>táplálékra talál, csőrét összezárja. A víz kifolyik, a táplálék benne marad.</p> <p>A tojó a nádasba, sásosba építi a fészket. Márciusban rakja le 9-13 tojását. A fiókák, amikor a kikelés után megszáradnak, nyomban követik anyjukat.</p> <p>Egy részük áttelel, más részük vonuló madár.</p>
	<p>Fehér gólya</p> <p>Népi elnevezése gilice, eszterág. Sík és kissé dombos területeken él. Tollazata fehér, csak a szárnytollai feketék. A hím és a tojó hasonló színezetű. Lába és csőre hosszú és piros. A vízben járkálva keresi táplálékát, nem úszik. Gázlómadár. Magassága álló helyzetben 110-120 cm. Szárnyfesztávolsága 150-160 cm, testtömege 3-4 kg. Hangja a csőrkelepelés.</p> <p>Lassú szárnycsapásokkal repül, gyakran kering.</p> <p>Tápláléka: rovarok, giliszták, békák, apró rágcsálók, kígyók.</p> <p>Az emberek közelségében építi fészket rétek, vizes területek közelében. Ritkán a magas fákra, gyakrabban kéményekre, oszlopokra.</p> <p>Évente egyszer költ. 2-5 tojást rak, amelyeken 29-33 napig kotlik. A fiókák a 8., 9. héten repülnek ki. A gólyák 30 évig is élhetnek. Nem töltik nálunk a telet, költöző madarak.</p> <p>Védett madarak.</p>
	<p>Nagy kócsag (nemes kócsag)</p> <p>A magyar természetvédelem szimbóluma.</p> <p>Ártereken, nádas, mocsaras területeken él. Telepeket (kolóniákat) alkotnak, 50 pár is él egy telepen.</p> <p>Tollazata fehér, csőre sárga, lába barna színű. Testhossza 80-100 cm, szárnyfesztávolsága 140-170 cm, testtömege 1 kg, a hím madarak súlyosabbak. Gázlómadár. Szárnycsapása kimért, repülése könnyed. Kiszemelt áldozatára villámgyorsan lecsap. Tápláléka: vízi rovarok, halak, békák, kisemlősök. Párási idejük február, március. A hímek hosszú, fátyolszerű farktollaikat mutogatva udvarolnak.</p> <p>A tojó 3-4 kékeszöld tojást rak, és 25 napig kotlik. A fiókák kikelés után még 35 napig a fészkekben maradnak.</p> <p>Egy részük itthon áttelel, más részük melegebb vidékre vonul.</p> <p>Védett madarak.</p>

Mezei nyúl

A mezőkön, ritkás erdőszéleken él. Színe barnásszürke, szinte beleolvad a környezetébe; rejtőszíne van.

Izmos testalkatú. Füle nagy. Hallása, látása, szaglása nagyon jó.

Ellenségei elől gyors futással menekül. A ragadozó madarak, rókák, farkasok, menyétfélék mind vadásznak rá.

Növényevő, minden ehető növényi részt elfogyaszt. Alkonyatkor és hajnalban keresi táplálékát. Gyakran kárt tesz a kukorica- és répaföldeken, télen megrágja a fiatal fák kérgét.

Szapora állat. A nőstény évente kétszer ellik. 2-5 kölyköt hoz a világra. Kicsinyei nem sokkal a születésük után már látnak, és szükség esetén el is tudnak menekülni.

A mezei nyúl hazánkban az egyik legfontosabb apróvad. Ízletes húsa miatt vadásszák, szőrméje is felhasználható.

Mezei pocok

A nyílt mezőkön mindenütt megtalálható. A házi egér rokona.

Járatait 20-30 cm mélységben a talajba ássa. Lakhelyének több kijárata is van. Igen sok állatnak fontos táplálékot jelent: a borznak, a görénynek, a rókának, a vadmacskának és a ragadozó madarakban.

Falánk növényevő, szinte minden növényi részt elfogyaszt. A szántóföldeken nagy károkat okoz.

Nagyon szapora állat. Évente 8-9 alkalommal ellik, egyszerre 8-9 kölyke születik. A kölykök csupaszon és vakon születnek, de gyorsan fejlődnek. Télen bepackolják magukat a járataikba, de nem alszanak téli álmat.

A kis állatok 6 hónaptól 2 évig élnek.

Hód

A hód számára a fákkal szegélyezett folyóvölgyek, tópartok adnak élőhelyet. Testhossza farokkal együtt 100-120 cm. Testtömege a 30 kg-ot is meghaladhatja.

Növényevő. Fogazata erős. Rágcsáló. Vízinövényeket, hajtásokat fogyaszt.

Nem alszik téli álmat. Ebben az évszakban kidönti a fákat (pl. fűzek, rezgő nyár, kanadai nyár, fekete nyár) és a kérgükkel táplálkozik.

	<p>Várát ágakból, földből építi, melyet kölykei nem hagynak el 2 hónapos korukig. A hódvár bejárata a víz alatt van. A lakókamrák a víz fölött, száraz területeken.</p> <p>A hód farka pikkelyszerű bőrrel borított, szőrtelen. A szárazföldön támaszkodásra használja. A vízben mozog ügyesebben. A hód a fatörzset homokóraszerűen körberágcsálja. Egy 20 cm átmérőjű fűz kidöntéséhez még egy éjszakára sincs szüksége.</p> <p>Védett állat.</p>
	<p>Vidra</p> <p>Testfelépítése a vízi életmódhoz alkalmazkodott. Bundája barna színű, tömött. Teszthossza a farokkal együtt 100-120 cm.</p> <p>Testtömege 7-10 kg. Rövid, izmos lábai segítségével igen kitartóan úszik. Mancsain 5-5 ujj van, melyek között a hátsókon úszóhártyák feszülnek.</p> <p>Halakkal, rákokkal táplálkozik. Néha pézsmapocok, béka, szárcsa is kerül az étlapjára. 2-3 kölyköt hoz a világra, melyek 10 hétig szopnak. A vidrák 10-15 éves kort is megérhetnek.</p> <p>Nem alszanak téli álmot. fokozottan védettek!</p> <p>Általában éjszaka vadásznak a víz alatt. Szükség esetén 4-6 percig is a víz alatt képesek maradni. A víz alá bukva fül- és orrníllásaikat elzárják.</p>
	<p>Ponty</p> <p>Természetes körülmények között a lassú folyású vizek, tavak lakója.</p> <p>Növényevő, de szívesen fogyasztja a rovarlárvákat is.</p> <p>Ikrákkal szaporodik. Akár 4-5 ezer ikrát is lerakhat.</p> <p>A vízfennyezésre kevésbé érzékeny.</p> <p>A pontyfélék családjában 15-20 kg-os példányok is előfordulnak. Hazánkban mesterségesen is tenyésztik. A befagyott vizekben léken át télen is fogható.</p>
	<p>Csuka</p> <p>A hegyvidéki patakok kivételével szinte minden vízben megél.</p> <p>Teste hosszúkas, erős, finoman pikkelyezett. Feje a testéhez viszonyítva nagy, szája a kacsacsőrhöz hasonló. A vízben nagyon jól lát.</p>

	<p>A 4-5 éves példányok 6-8 kg-ot is nyomnak. Idősebb példányai elérik az egy méter hosszúságot, testtömegük 20 kg is lehet.</p> <p>Falánk ragadozó, nem üldözi az áldozatát, lesből támad. Halakat, békákat, vízimadarakat zsákmányol. A nagyobb csuka gyakran felfalja a kisebbeket.</p> <p>Ikrákkal szaporodik. A lerakott ikrákból 15-30 nap múlva kikelnek az ivadékok.</p> <p>Télen nem pihen az iszapban, ezért a befagyott vizekben is léken át fogható.</p> <p>Húsa nagyon ízletes, különösen a fiatalabb példányoké.</p>
	<p>Kárász</p> <p>Sekély, dús növényzetű tavakban, holtágakban él. Nagyon hasonlít a pontyra, a pontyfélék családjába tartozik.</p> <p>Teste zömök, oldalról lapított, háta magas. Feje kicsi, pikkelyei aprók. Szívós, alkalmazkodóképes, a vízszennyezésre kevésbé érzékeny.</p> <p>Vízinövényekkel, rovarokkal táplálkozik.</p> <p>A dús növényzetű sekély vizekben ikrázik. Ikrái a vízinövényeken tapadnak meg, és 3-7 nap múlva kikelnek.</p> <p>Télre az iszapba fúrja magát.</p>
	<p>Barna varangy</p> <p>Magyarország legelterjedtebb kétéltű faja, szinte mindenhol előfordul, sík vidékeken, dombságokon és középhegységeken, ember közelében is, kertekben, pincékben stb.</p> <p>Túlnyomórészt barna színű, szürkés vagy feketés foltokkal, testét olajzöld szemölcsök borítják.</p> <p>A hátán és a mellén található mirigyekben két különböző mérgező váladék termelődik, amelyek elriasztják egyes ellenségeit. Mellső lábával kapja el zsákmányát. Egy átlátszó, védő „harmadik szemhéj”, a pislogóhártya segítségével a víz alatt is lát.</p>
	<p>Zöld levelibéka</p> <p>Kis termetű béka. Színe fűzöld, sárgás, barnás, feketésszürkés, igen ritkán akár kék is lehet. Bőre felül sima, hasi oldala szemcsés. A hím torkán hanghólyag van. Elülső lábai és hátulsó ugrólábai ujjain tapadókorongok vannak.</p> <p>Áprilistól szeptember végéig aktív.</p> <p>Akár 15 évig is élhet.</p>

Kecskebéka

Rendkívül nagy változatosságot mutat színezetét és mintázatát tekintve. Hasa általában szürkés, háta gyakran zöld alapon fekete foltos, bőre kevésbé rücskös. Hátsó, citromsárga foltos ugrólábai rendkívül hosszúak és erősek, akár a 10 cm-es hosszúságot is elérhetik.

A hímek szájjugában két külső hanghólyag van.